

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ**

НАЗАРОВА Олена Гаррїївна

УДК 658.5:336.531.2 (043.3)

**ВАРТІСНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ
ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

**Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук**

Краматорськ – 2015

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Донецькому державному університеті управління Міністерства освіти і науки України (м. Маріуполь).

Науковий керівник – доктор наук з державного управління, професор
Токарева Валентина Іванівна,
Донецький державний університет управління
Міністерства освіти і науки України (м. Маріуполь),
проректор з науково-педагогічної роботи.

Офіційні опоненти:

доктор економічних наук, професор **Касьянова Наталія Віталіївна**, Національний авіаційний університет Міністерства освіти і науки України (м. Київ), професор кафедри економічної кібернетики;

кандидат економічних наук **Петченко Марина Валентинівна**, Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського Міністерства освіти і науки України (м. Кременчук), доцент кафедри фінансів і кредиту.

Захист дисертації відбудеться *19 листопада 2015 року о 12:00* на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 12.105.03 у Донбаській державній машинобудівній академії Міністерства освіти і науки України за адресою: 84313, м. Краматорськ, вул. Шкадінова, 72, ауд. 1319.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Донбаської державної машинобудівної академії Міністерства освіти і науки України за адресою: 84313, м. Краматорськ, вул. Шкадінова, 72.

Автореферат розісланий *17 жовтня 2015 року*.

В.о. вченого секретаря
спеціалізованої вченої ради
доктор економічних наук, доцент

В. Г. Саєнко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У ринкових умовах підприємство самостійно здійснює економічну діяльність, розробляє стратегію і тактику розвитку, прагне забезпечити прибутковість діяльності, конкурентоспроможність та стійкий розвиток. Можливість досягнення цієї мети визначається наявністю та результативністю використання його інвестиційного потенціалу з урахуванням впливу зовнішніх умов. Разом з тим, показники соціально-економічного стану України свідчать про стійке зниження ВВП, індексу промислового виробництва, експорту товарів та послуг, дефіцит державного бюджету, інфляцію, збільшення безробіття, нестабільність банківської системи й ускладнення умов кредитування підприємств. За цих умов кількість збиткових підприємств машинобудівної галузі коливається в межах 33,3–36,2% від їх загальної кількості; знос основних фондів складає 49,0–77,3 %. Це значно скорочує можливості підприємств здійснювати капітальні інвестиції, розвивати інноваційну діяльність як за рахунок власних, так і з використанням зовнішніх джерел інвестиційних ресурсів.

З іншого боку, до скорочення інвестиційних можливостей підприємства призводять нераціональність використання наявних засобів і ресурсів, недосконалість методів управління підприємством. Ключовою проблемою управління інвестиційним потенціалом залишається відсутність адекватних інструментів його вимірювання і методів управління, які б дозволили успішно функціонувати та динамічно розвиватися підприємствам. Перспективи розвитку підприємства визначаються розміром та результативністю використання інвестиційних ресурсів, тому формування цілісної системи управління інвестиційним потенціалом підприємства сприяє досягненню цілей і вирішенню поставлених завдань стратегічного характеру.

Особливу увагу обґрунтуванню змісту та оцінці інвестиційного потенціалу підприємства у своїх працях приділили такі вітчизняні вчені, як Ю. Андріанов, О. Арапов, І. Бережна, Л. Головова, Л. Гулько, Н. Касьянова, Н. Краснокутська, Ю. Литюга, М. Петченко, Н. Рекова, В. Токарева, Н. Чуприна, Н. Щербакова, Н. Яремчук. Питанням управління на основі вартості присвячено роботи таких науковців: Р. Андрійчук, І. Бланк, Е. Блек, І. Єгерев, А. Китаєва, О. Мендрул, В. Панков, Ш. Пратт [*S. Pratt*], А. Раппапорт [*A. Rappaport*], Дж. Фішмен [*J. Fishman*].

До сьогоденного часу в науковій літературі проблемам вимірювання й управління інвестиційним потенціалом країни, регіону та галузі приділялося достатньо багато уваги, але управління інвестиційним потенціалом підприємства потребує подальшого дослідження. Структура інвестиційного потенціалу підприємства в сучасних умовах повинна бути уточнена. Зокрема, відсутній комплексний підхід до визначення складових інвестиційного потенціалу, який би враховував особливості формування потенціалу вітчизняних підприємств. Недостатньо розроблено інструменти вимірювання та методи управління інвестиційним потенціалом підприємства, які мають ураховувати не тільки ступінь його використання, але і результативність. Теоретична та практична значущість

проблем управління інвестиційним потенціалом підприємства, недостатня розробленість інструментів і методів управління в сучасних умовах визначають актуальність теми дисертаційної роботи, її мету та завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт Донецького державного університету управління Міністерства освіти і науки України за темами: «Соціально-економічний розвиток підприємств та галузей національної економіки: механізми і методи управління та регулювання» (номер держреєстрації 0111U006423, 2011–2014 рр.), у рамках якої розроблено методiku оцінки інвестиційного потенціалу підприємства; «Стратегічний розвиток національної економіки, регіонів і підприємств» (номер держреєстрації 0113U005211, 2013–2014 р.), у межах якої обґрунтовано механізм вибору стратегії управління інвестиційним потенціалом промислового підприємства.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є обґрунтування теоретико-методичних засад, розробка методичного забезпечення та практичних рекомендацій щодо управління інвестиційним потенціалом підприємства з позиції вартісного підходу.

Відповідно до поставленої мети у процесі дослідження сформульовано такі завдання:

визначити сутність інвестиційного потенціалу підприємства, обґрунтувати його структуру, чинники впливу та можливості управління результативністю його використання;

поглибити концептуальні положення управління інвестиційним потенціалом підприємства;

обґрунтувати науковий підхід до визначення передумов формування інвестиційного потенціалу підприємства та його оцінки;

розвинути інструментарій урахування впливу зовнішнього середовища на інвестиційну вартість підприємства;

удосконалити методичні положення щодо оцінки інвестиційної вартості підприємства з урахуванням впливу чинників макросередовища на інвестиційні можливості підприємства;

обґрунтувати методичний підхід до управління результативністю використання інвестиційного потенціалу підприємства;

удосконалити процедуру вибору стратегії управління інвестиційним потенціалом підприємства на основі вартісного підходу.

Об'єкт дослідження – процес управління інвестиційним потенціалом підприємства.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та організаційні основи управління інвестиційним потенціалом підприємства з позиції вартісного підходу.

Методи дослідження. Теоретичну та методологічну основу дослідження становлять: теорія інвестиційної поведінки, теорія прийняття рішень, теорія стратегічного управління, теорія прийняття рішень, теорія вартості, а також системний, ресурсний, результативний, цільовий, структурний і вартісний підходи.

У процесі дослідження використано комплекс загальнонаукових і спеціальних

методів: індукції та дедукції, порівняння та систематизації – при розгляді сутнісних характеристик категорій «інвестиційна вартість», «інвестиційний потенціал»; аналізу та синтезу – для критичного дослідження положень економічної теорії та концепцій управління потенціалом підприємства; морфологічного аналізу – для уточнення понятійно-категоріального апарату; системного аналізу – для формалізації зв'язків між інвестиціями, інвестиційними ресурсами, інвестиційним потенціалом та інвестиційною вартістю підприємства; абстрактно-логічний – для теоретичних узагальнень і висновків за матеріалами дослідження; статистичного аналізу – для діагностики інвестиційного потенціалу промислових, зокрема машинобудівних, підприємств України; кваліметричного прогнозування – для оцінки впливу зовнішнього середовища на інвестиційну вартість підприємства; стратегічного аналізу: *PEST*-аналіз – для визначення впливу зовнішнього середовища на інвестиційний потенціал підприємства; *SWOT*-аналіз – для визначення сильних і слабких сторін інвестиційного потенціалу підприємства; системи збалансованих показників – для оцінки рівня реалізації стратегії управління інвестиційним потенціалом підприємства.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі акти Верховної Ради України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, дані Державної служби статистики України та Донецького обласного управління статистики, фінансово-економічна звітність промислових підприємств, результати досліджень Донецького державного університету управління Міністерства освіти і науки України, власні дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розвитку теоретичних положень й удосконаленні організаційно-методичних підходів до управління інвестиційним потенціалом підприємства з позиції вартісного підходу.

Найбільш суттєвими результатами, які характеризують наукову новизну дослідження є такі:

удосконалено:

концептуальні положення управління інвестиційним потенціалом підприємства, які являють собою систему теоретико-методологічного, методичного та організаційно-інструментального забезпечення підвищення результативності використання інвестиційного потенціалу підприємства шляхом урахування впливу зовнішнього середовища на вартість підприємства, що створює науковий базис розв'язання проблеми формування стратегії управління інвестиційним потенціалом підприємства на основі вартісного підходу;

методичний підхід до управління результативністю використання інвестиційного потенціалу на основі конкретизації етапів управління інвестиційним потенціалом підприємства на основі максимізації його вартості і використання матриці управління інвестиційним потенціалом в координатах «рівень інвестиційного потенціалу – мультиплікатор результативності використання інвестиційного потенціалу», що надає можливість забезпечити передумови підвищення якості управління інвестиційним потенціалом і методичного апарату прийняття відповідних рішень;

методичні положення оцінки впливу зовнішнього середовища на діяльність підприємства, які, на відміну від існуючих, базуються на *PEST*-аналізі та

кваліметричному прогнозуванні, передбачають визначення впливу політико-інституціональних, економічних та науково-технічних факторів, що дозволяє своєчасно реагувати на зміни макросередовища та обґрунтовувати управлінські рішення щодо формування і використання інвестиційного потенціалу підприємства;

методичний підхід до вибору стратегії управління інвестиційним потенціалом підприємства на основі окреслення етапів вибору стратегічних альтернатив підвищення результативності формування і використання інвестиційного потенціалу, уточнення змісту стратегій управління інвестиційним потенціалом, оцінки результативності їх реалізації на основі системи збалансованих показників; це уможливило реалізацію ідеї управління інвестиційним потенціалом підприємства з позицій вартісного підходу на рівні конкретних розробок і рекомендацій щодо формування змісту стратегічного управління підприємством.

дістали подальшого розвитку:

визначення змісту категорій «інвестиційний потенціал підприємства» як можливості цілеспрямованого розвитку підприємства за рахунок максимально ефективного використання наявних і потенційних інвестиційних ресурсів на основі адаптації до змін зовнішнього середовища та «інвестиційна вартість підприємства», під якою запропоновано розуміти об'єктивну величину вартості підприємства за умов найкращого використання його інвестиційного потенціалу з урахуванням впливу чинників зовнішнього середовища функціонування;

обґрунтування доцільності використання вартісного підходу до визначення передумов формування інвестиційного потенціалу підприємств з урахуванням їх сучасного стану та його аналізу, що дозволяє забезпечити аналітичну підтримку прийняття управлінських рішень у відповідній сфері;

інструментарій визначення інвестиційної вартості підприємства, який, на відміну від існуючих, ураховує вплив чинників макросередовища, що дозволяє мінімізувати його негативні наслідки та є основою для вибору стратегії управління інвестиційним потенціалом підприємства.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що розроблені рекомендації щодо управління інвестиційним потенціалом підприємства з позиції вартісного підходу використані при формуванні стратегії управління інвестиційним потенціалом промислового підприємства. Одержані результати знайшли своє практичне застосування в діяльності: ПАТ «Новокраматорський машинобудівний завод» шляхом упровадження методичного підходу до оцінки впливу чинників макросередовища на інвестиційний потенціал підприємства (довідка від 14.08.2014 № Г 0100/4535); ПАТ «Бетонмаш» при розробці стратегій управління інвестиційним потенціалом підприємства (довідка від 10.07.2014 № 1021).

Теоретичні результати, що отримано в дисертації, впроваджено в навчальний процес Донецького державного університету управління Міністерства освіти і науки України при викладанні дисципліни «Інвестування», «Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва», «Інвестиційний менеджмент» (довідка від 19.02.2015 № 02-19/47).

Особистий внесок здобувача. Дисертацію виконано здобувачем самостійно, запропоновано авторське вирішення наукового завдання щодо управління

інвестиційним потенціалом із використанням вартісного підходу. Внесок автора в колективно опубліковані роботи конкретизовано у списку публікацій.

Апробація результатів дослідження. Ключові положення та результати дисертації доповідались і були схвалені на міжнародних науково-практичних конференціях, зокрема: «Інвестиційно-інноваційні засади розвитку національної економіки в ринкових умовах» (Ужгород, 2015 р.); «Регіональний розвиток – основа розбудови української держави» (Донецьк, 2013 р.; 2014 р.); «Розвиток міжнародних відносин та зовнішньоекономічної діяльності підприємств за сучасних умов» (Донецьк, 2012 р.).

Публікації. Основні положення та результати дослідження опубліковано в 10 наукових працях: шість статей у наукових фахових виданнях (у тому числі одна стаття – у виданні, включеному до міжнародних наукометричних баз), чотири публікації – у матеріалах конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 4,45 ум.-друк. арк., з яких особисто автору належить 4,29 ум.-друк. арк.

Структура й обсяг роботи. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (181 найменування на 21 сторінці), сім додатків (на 41 сторінці), містить 36 таблиць (на 29 сторінках) і 29 рисунків (на 19 сторінках). Повний обсяг роботи становить 235 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні основи управління інвестиційним потенціалом підприємства**» досліджено загальні підходи до визначення сутності інвестиційної вартості та структури інвестиційного потенціалу підприємства, обґрунтовано чинники й умови підвищення результативності використання інвестиційного потенціалу, сформульовано концептуальні положення вартісного підходу до управління інвестиційним потенціалом підприємства.

Аналітичний огляд основних підходів до визначення поняття «інвестиційний потенціал підприємства» виявив необхідність їх систематизації: ресурсний підхід передбачає розгляд інвестиційного потенціалу як результату від використання наявних інвестиційних ресурсів; результативний підхід визначає інвестиційний потенціал як певну величину доходів або ресурсів, що може бути використана на інвестування, тобто основним є наявність економічного результату; цільовий підхід відображає інвестиційний потенціал як сукупність ресурсів, призначених для довгострокового вкладення з метою досягнення цілей відтворення господарської діяльності підприємства.

Доведено, що інвестиційний потенціал промислового підприємства – це багатоаспектне поняття, яке об'єднує стратегічні цілі та джерела розвитку підприємства, зовнішні та внутрішні умови відтворення виробничих процесів, результати господарської діяльності. Оцінка інвестиційного потенціалу підприємства необхідна з точки зору залучення зовнішніх інвестиційних ресурсів та активізації використання внутрішніх джерел. Доцільність вкладень, що характеризується спроможністю та можливостями підприємства ефективно використовувати інвестиційні ресурси, є основним індикатором інвестиційного потенціалу підприємства.

Аналіз підходів до визначення структури інвестиційного потенціалу підприємства дозволив виділити його основні елементи. Авторське бачення системи формування інвестиційного потенціалу підприємства засноване на взаємозв'язку і взаємозалежності системоутворюючих чинників (рис. 1).

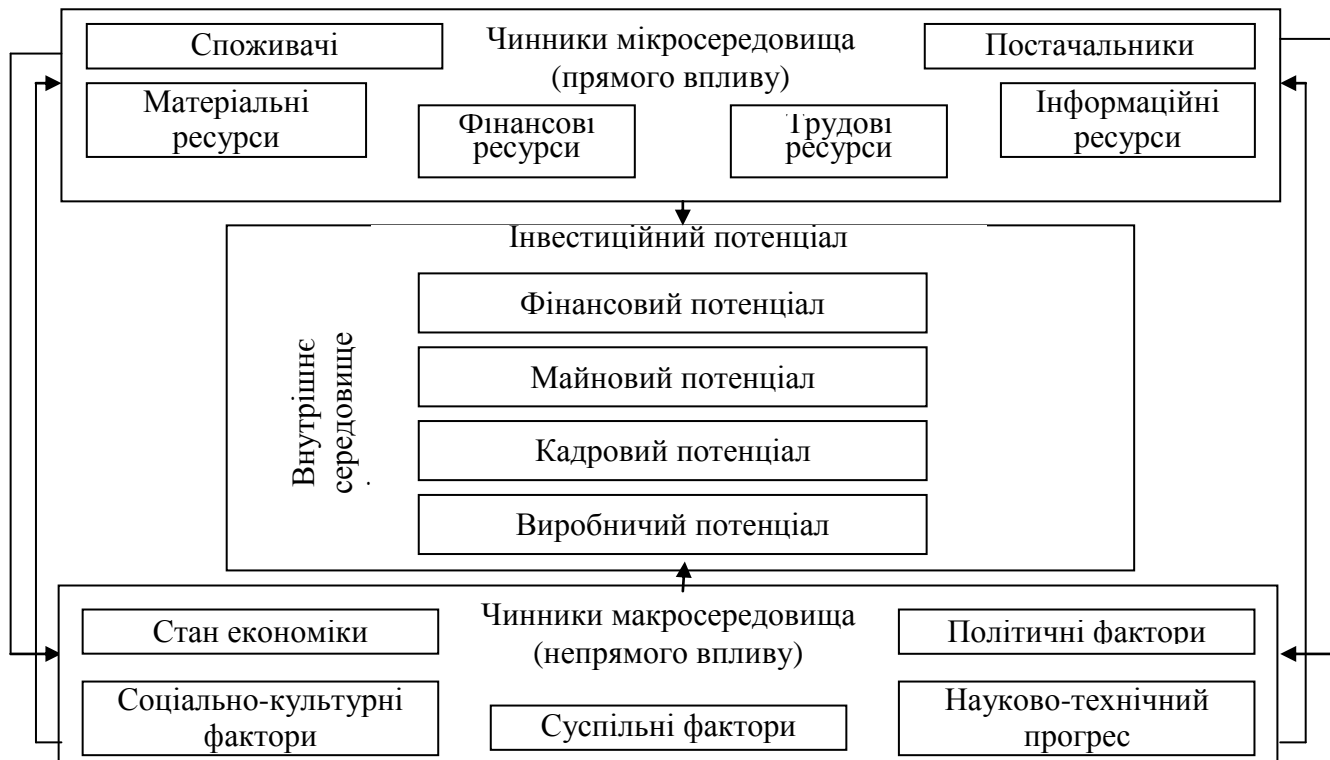

Рис. 1. Система формування інвестиційного потенціалу підприємства

Чинники зовнішнього та внутрішнього середовища, які впливають на інвестиційний потенціал, систематизовано за рівнем і масштабом впливу, об'єктивністю їх виникнення, що дозволяє більш точно визначити наявні інвестиційні ресурси й обґрунтувати вартість підприємства для інвесторів.

Обґрунтовано ключові положення системи управління інвестиційним потенціалом підприємства: підприємство розглядається як відкрита система, що взаємодіє із макросередовищем; інвестиційний потенціал підприємства залежить від впливу чинників мікросередовища функціонування підприємства; інвестиційна вартість підприємства визначається ринковою вартістю для засновників та інвесторів; формування механізму управління інвестиційним потенціалом підприємства на основі вартісного підходу засноване на взаємовпливі інвестиційного потенціалу та інвестиційної вартості підприємства; управління інвестиційним потенціалом підприємства має бути спрямоване на зростання інвестиційних ресурсів, підвищення інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності, що сприяє збільшенню інвестиційної вартості підприємства; вибір інвестиційної стратегії підприємства здійснюється з урахуванням впливу макросередовища на його інвестиційний потенціал.

Запропоновано здійснювати управління інвестиційним потенціалом підприємства на основі максимізації його вартості. Зростання інтересу до даної

проблеми з боку власників і потенційних інвесторів підприємств визначається цілою низкою причин: конкуренція між підприємствами, що посилюється, привела до того, що з'явилася необхідність задовольняти інтереси всіх зацікавлених осіб. Найбільш адекватним показником інвестиційного потенціалу в сучасних умовах є вартість підприємства, при оцінці якої до уваги беруться всі аспекти – від фінансових результатів до стану нематеріальних активів підприємства; всі заходи, спрямовані на підвищення вартості підприємства, підтримують досягнення довгострокових стратегічних цілей, необхідних для одержання стійких конкурентних переваг у майбутньому.

Розроблені концептуальні положення вартісного підходу до управління інвестиційним потенціалом підприємства утворюють систему теоретико-методологічного, методичного й інструментального забезпечення процесу управління інвестиційним потенціалом підприємства, яка ґрунтується на взаємовпливі інвестиційної вартості та інвестиційного потенціалу, створює передумови досягнення стратегічних орієнтирів розвитку підприємства (рис. 2).

Управління інвестиційним потенціалом на основі вартісного підходу надає можливість оцінити результативність інвестицій за показником зростання вартості підприємства, бо саме вартість відображає вплив на підприємство зовнішнього середовища, дозволяє оцінити її з точки зору наявних і потенційних інвесторів.

У другому розділі **«Аналіз методичних положень щодо оцінки інвестиційного потенціалу підприємства»** проаналізовано сучасний стан інвестиційного потенціалу підприємств України, вдосконалено методичні підходи до оцінки інвестиційного потенціалу підприємства та інвестиційної вартості підприємства.

Обґрунтовано методичні положення щодо управління інвестиційним потенціалом підприємства на основі вартісного підходу на прикладі машинобудівних підприємств. Продукція машинобудівної галузі не тільки забезпечує діяльність промислових підприємств, але і сигналізує про зміни в обсягах виробництва та реалізації промислової продукції в цілому по країні, виступає індикатором розвитку промисловості в цілому. За останні роки спостерігається зниження показників ефективності діяльності підприємств машинобудування: зменшилися обсяги виробництва та рентабельність операційної діяльності, збільшилася кількість збиткових підприємств (табл. 1).

Виявлено вкрай низький рівень інвестиційного потенціалу підприємств машинобудівного комплексу. Частка кредитних коштів у структурі капітальних інвестицій у машинобудуванні в 2010–2013 рр. залишалася на рівні 7 %. У той же час має місце високий рівень зносу виробничих фондів підприємств машинобудівного комплексу (від 66,3 % у 2008 р. до 84,3 % у 2010 р.), що негативно впливає як на якість продукції, так і на рівень її ціни, зменшує здатність підприємств конкурувати з іноземними виробниками. Частка капітальних інвестицій машинобудівних підприємств у структурі капітальних інвестицій промисловості в цілому не перевищує 8,3%.

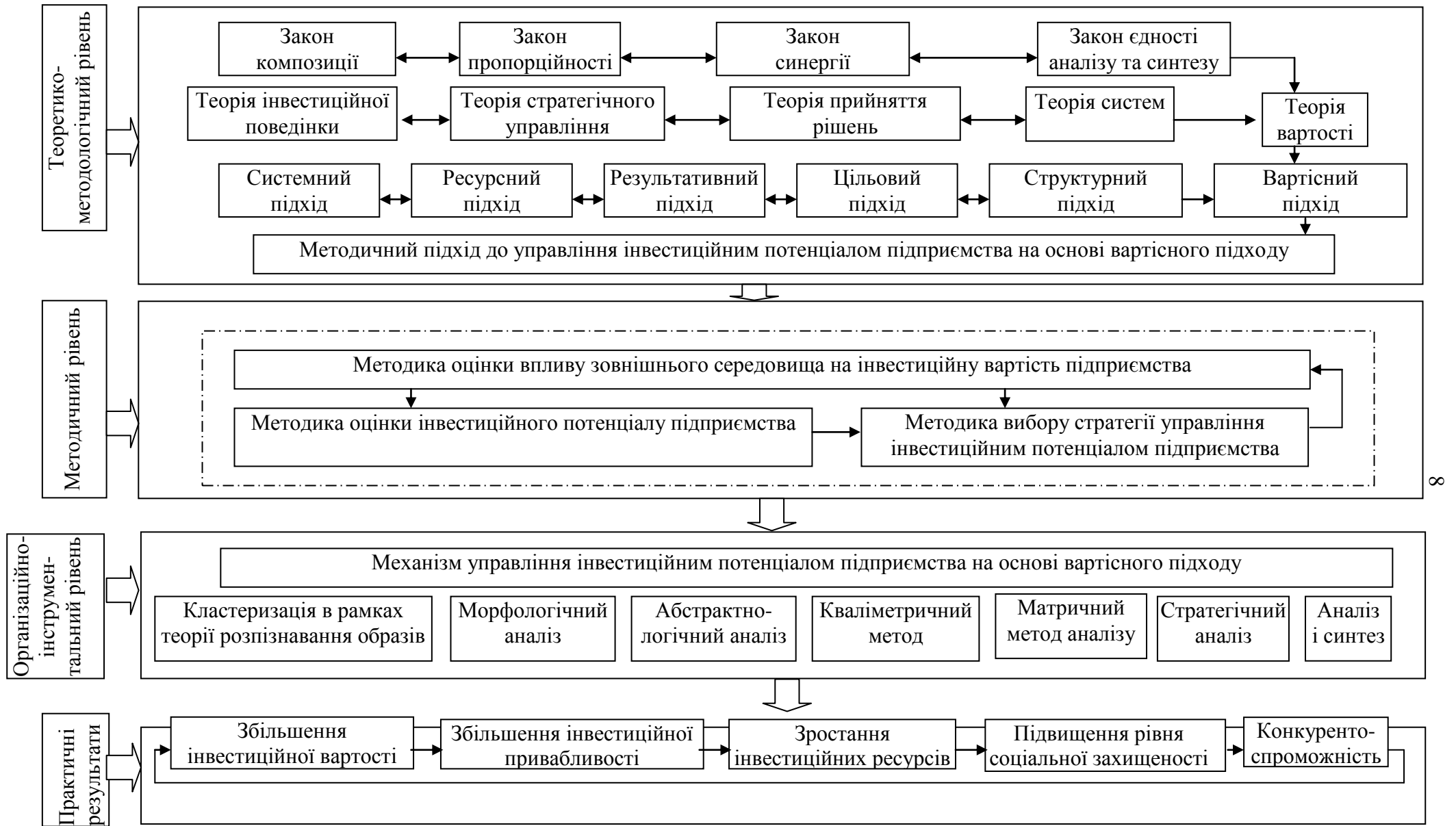

Рис. 2. Концептуальні положення управління інвестиційним потенціалом підприємства на основі вартісного підходу

Таблиця 1

Динаміка показників діяльності підприємств машинобудування в 2005-2014 рр.

Рік	Обсяги реалізованої продукції		Рентабельність (збитковість) операційної діяльності підприємств, %	Підприємства, які одержали збиток, % до загальної кількості підприємств
	млн грн	Зростання до попереднього року, %		
2005	59 668,1	111,38	3,4	33,3
2006	68 730,6	115,19	3,6	33,3
2007	98 339,9	143,08	3,64	30,8
2008	121 780,4	123,84	2,9	36,1
2009	85 833	70,48	4,7	39,3
2010	116 348,5	135,55	6,6	37,6
2011	154 184,9	132,52	8,6	32,3
2012	143 533,1	93,09	10,2	33,0
2013	109 021,2	75,96	6,6	34,9
2014	99387,1	91,16	-2,9	36,2

У галузі спостерігається зниження темпів освоєння капітальних інвестицій з 120,4% у 2012 р. до 92,5% у 2014 р. (табл. 2).

Таблиця 2

Капітальні інвестиції за видами промислової діяльності у 2005–2014 рр.*

Рік	Промисловість		Машинобудування	
	млн грн	Зростання до попереднього року, %	млн грн	Зростання до попереднього року, %
2005	35031	124,3	2251	99,3
2006	44804	127,9	3653	162,3
2007	64341	183,7	5340	237,2
2008	76618	119,1	6189	115,9
2009	57658	75,2	3564	57,6
2010	56725,3	98,4	4249,7	119,2
2011	89146,3	157,2	5754,0	135,4
2012	103472,6	116,1	6927,7	120,4
2013	105593,7	102,0	6598,7	95,3
2014**	82743,8	78,4	6101,0	92,5

* до 2011 р. інвестиції в основний капітал.

** Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

Щільність зв'язку між капітальними інвестиціями в машинобудівну галузь з обсягом реалізованої продукції машинобудування визначено за допомогою кореляційного аналізу, який вказує на досить сильний зв'язок між показниками (коефіцієнт кореляції становить 0,738).

Спостерігається домінування власних джерел підприємств у структурі джерел фінансування інвестицій (61,6–70,5%), що свідчить про закритий процес відтворення. Коливання обсягу коштів іноземних інвестицій є наслідком нестабільної ситуації в країні. Скорочення інвестицій у машинобудівну промисловість негативно впливає на обсяги виробництва. Переважне фінансування інвестицій за рахунок власних коштів означає відсутність загрози виникнення або збільшення фінансової залежності підприємств від постачальників зовнішніх інвестиційних ресурсів. Однак, з іншого боку, такий характер структури інвестиційних вкладень характеризує відсутність розвинутої системи фінансування з орієнтацію на використання зовнішнього капіталу.

Оцінка стану інвестиційних можливостей підприємств також показала необхідність урахування факторів політичного, економічного, соціального і технічного характеру при визначенні інвестиційного потенціалу в ході його аналізу за відповідними напрямками. Аналітичний огляд існуючих методів оцінки інвестиційного потенціалу дозволив об'єднати їх в окремі групи за особливостями розрахунку та використання: за спрямованістю аналізу – ретроспективні та перспективні методи (дозволяють розрахувати приблизне значення інвестиційного потенціалу); за методами оцінювання – дисконтування, коефіцієнтний аналіз, багатофакторне моделювання, побудова функціональних залежностей.

Обґрунтовано, що для оцінки інвестиційного потенціалу підприємства найбільш доречним є прибутковий підхід. Це підтверджується тим, що в рамках даного підходу можливе визначення інвестиційної привабливості підприємства та стратегічної спрямованості його потенціалу. Витратний підхід не враховує результати функціонування підприємства, ринкову ситуацію та перспективи розвитку. Методи ринкового підходу визначають ринкову вартість бізнесу і не можуть застосовуватися при оцінці інвестиційного потенціалу підприємства, що розраховується для інвестора або власника.

Оскільки інвестиційний потенціал може бути оцінений тільки для діючого підприємства, то його вартість розглядається як вартість єдиного майнового комплексу та визначається відповідно до результатів функціонування виробництва. Крім того, в процесі оцінки інвестиційної вартості підприємства необхідно враховувати вплив зовнішнього середовища, особливо середовища непрямої дії. До чинників зовнішнього середовища непрямої дії, які впливають на вартість підприємства, слід віднести економічні, політико-інституційні та науково-технічні.

Таким чином, необхідно враховувати всі фактори розвитку інвестиційного потенціалу підприємства з можливістю визначення інтегрального показника, який характеризує загальний рівень інвестиційного потенціалу підприємства і дає змогу порівнювати окремі підприємства галузі та приймати обґрунтовані управлінські й інвестиційні рішення.

Інвестиційну вартість підприємства запропоновано обчислювати на основі методу капіталізації доходу за такою формулою:

$$BV = \left(\sum_i^t \frac{FCF_t}{(1+r)^t} \right) \cdot T_{\text{макр.сер.}}, \quad (1)$$

де t – період, за який існують прогностичні значення грошових потоків; r – ставка дисконтування; FCF_t – чистий грошовий потік, доступний підприємству в періоді t ; $T_{\text{макр.сер.}}$ – інтегральна оцінка впливу зовнішнього середовища.

Оцінка інвестиційної вартості підприємства має здійснюватися з урахуванням впливу зовнішнього економічного, політико-інституціонального та науково-технічного середовища.

У третьому розділі «Реалізація системи управління інвестиційним потенціалом підприємства з позиції вартісного підходу» наведено методичні положення оцінки впливу зовнішнього середовища на інвестиційну вартість

підприємства; методичний підхід до управління результативністю використання інвестиційного потенціалу; запропоновано методичний підхід до вибору стратегії управління інвестиційним потенціалом підприємства.

Доведено, що на основі оцінки зовнішнього середовища формується стратегія розвитку підприємства, обґрунтовуються виробничі плани й управлінські рішення, здійснюється контроль за їх виконанням, виявляються резерви підвищення результативності використання інвестиційного потенціалу, оцінюються результати діяльності підприємства.

Виконано узагальнену оцінку впливу зовнішнього середовища функціонування підприємства на його інвестиційну вартість шляхом визначення рівня впливу інтегральних показників оцінки зовнішнього середовища функціонування підприємства (впливу політико-інституціональних, економічних і науково-технічних чинників) та показника, який дає інтегральну оцінку впливу макросередовища ($T_{макр.сер.}$), що розраховується як середньозважена оцінок впливу окремих складових зовнішнього середовища:

$$T_{макр.сер.} = \sum_{i=1}^N (a_i \cdot X_i), \quad (2)$$

де a_i – питома вага показника ($\sum a_i = 1$), як правило, вага розраховується на основі оцінки ступеня важливості кожної конкретної тенденції; X_i – показник, що характеризує одну з тенденцій (складових зовнішнього середовища); N – кількість показників складових зовнішнього середовища.

Залежно від значення ($T_{макр.сер.}$) рівень впливу зовнішнього середовища оцінюється як сприятливий (1–0,66), нейтральний (0,66–0,33), негативний (0,33–0).

За кожною із складових зовнішнього середовища підприємства виділено чинники впливу, які згруповано відповідно до вимог PEST-аналізу. Значимість кожної групи чинників впливу на діяльність вітчизняних підприємств визначено за допомогою експертних оцінок.

Результати дослідження (табл. 3) свідчать, що на даний момент зовнішнє середовище негативно впливає на інвестиційну вартість підприємств України: зростають темпи інфляції, знижується індекс реального попиту, правове середовище не сприяє інвестиційним процесам, а в інституційному середовищі виникають конфліктні ситуації з постачальниками та замовниками.

Таблиця 3

Визначення інтегральної тенденції зовнішнього середовища

Фактор експертизи	Рівень впливу (a_i)	Значення (X_i)
Інтегральний показник рівня впливу політико-інституціонального середовища	0,46875	0,192593
Інтегральний показник рівня впливу економічного середовища	0,25	0,234286
Інтегральний показник рівня впливу науково-технологічного середовища	0,28125	0,311392
Інтегральна оцінка впливу зовнішнього середовища	$T_{макр.сер.} = 0,236428$	

Одержане значення інтегральної оцінки впливу зовнішнього середовища, яке дорівнює 0,236428, свідчить, що існуюча законодавча база, податкова політика та методи державного регулювання негативно впливають на інвестиційний потенціал

вітчизняних підприємств. Законодавча база часто змінюється та не забезпечує активізації інвестиційної діяльності підприємств. Високим залишається втручання державних органів усіх рівнів у діяльність суб'єктів господарювання.

Запропоновано визначати рівень інвестиційного потенціалу підприємства (на прикладі підприємств машинобудування) шляхом комплексного аналізу його складових елементів (майновий, фінансовий, кадровий, виробничий потенціали), оскільки така оцінка враховує всі чинники, що впливають на потенціал підприємства та результативність його використання. Оцінку інтегрального показника кожної із складових інвестиційного потенціалу підприємства запропоновано здійснювати за такою методикою:

$$IP_j = \sum_{i=1}^m (y_i \cdot K_i), \quad (3)$$

де IP_j – інтегральний показник j -ї складової інвестиційного потенціалу підприємства; K_i – значення чинників, що формують відповідну складову потенціалу; y_i – вага i -го чинника, який визначає ступінь важливості компоненти в межах j -ї складової.

Для визначення інтегральної оцінки інвестиційного потенціалу підприємства агрегуються інтегральні показники за всіма складовими потенціалу.

Встановлено, що інвестиційний потенціал підприємства може бути використаний із різним ступенем результативності. Узагальнюючим показником результативності використання інвестиційного потенціалу є мультиплікатор, який визначається як співвідношення між інвестиційною вартістю підприємства, що розраховується на основі прибуткового підходу, зокрема, методу дисконтованих грошових потоків, та балансовою вартістю підприємства (табл. 4).

Таблиця 4

**Розрахунок інвестиційної вартості
ПАТ «Новокраматорський машинобудівний завод»**

Показник	Позначення	Значення
Балансова вартість, тис грн	V	3728030,0
Чистий грошовий потік, тис грн	FCF_t	920127,0
Ставка дисконтування, %	r	22,0
Інтегральна оцінка тенденцій зовнішнього середовища	$T_{макр.сер}$	0,236
Інвестиційна вартість, тис грн.	BV	178314,6
Мультиплікатор результативності	M	0,048

Рівень результативності використання інвестиційного потенціалу підприємства визначається на основі мультиплікатора як: високий (1–0,66); середній (0,66–0,33); низький (незначний) (0,33–0). Одержане значення мультиплікатора результативності для ПАТ «НКМЗ» дорівнює 0,048, що свідчить про низький рівень використання інвестиційного потенціалу підприємства. Більшою мірою це обумовлено несприятливими чинниками зовнішнього середовища непрямої дії. Вони виступають певними обмеженнями при виборі стратегії управління інвестиційним потенціалом підприємства, який пов'язаний із пошуком і оцінкою альтернативних варіантів інвестиційних рішень, що найбільше відповідають меті підприємства і перспективам його розвитку.

Для вибору стратегії управління інвестиційним потенціалом підприємства запропоновано методичний підхід з виокремленням етапів (рис. 3) та визначенням порядку обчислення мультиплікатора результативності використання інвестиційного потенціалу.

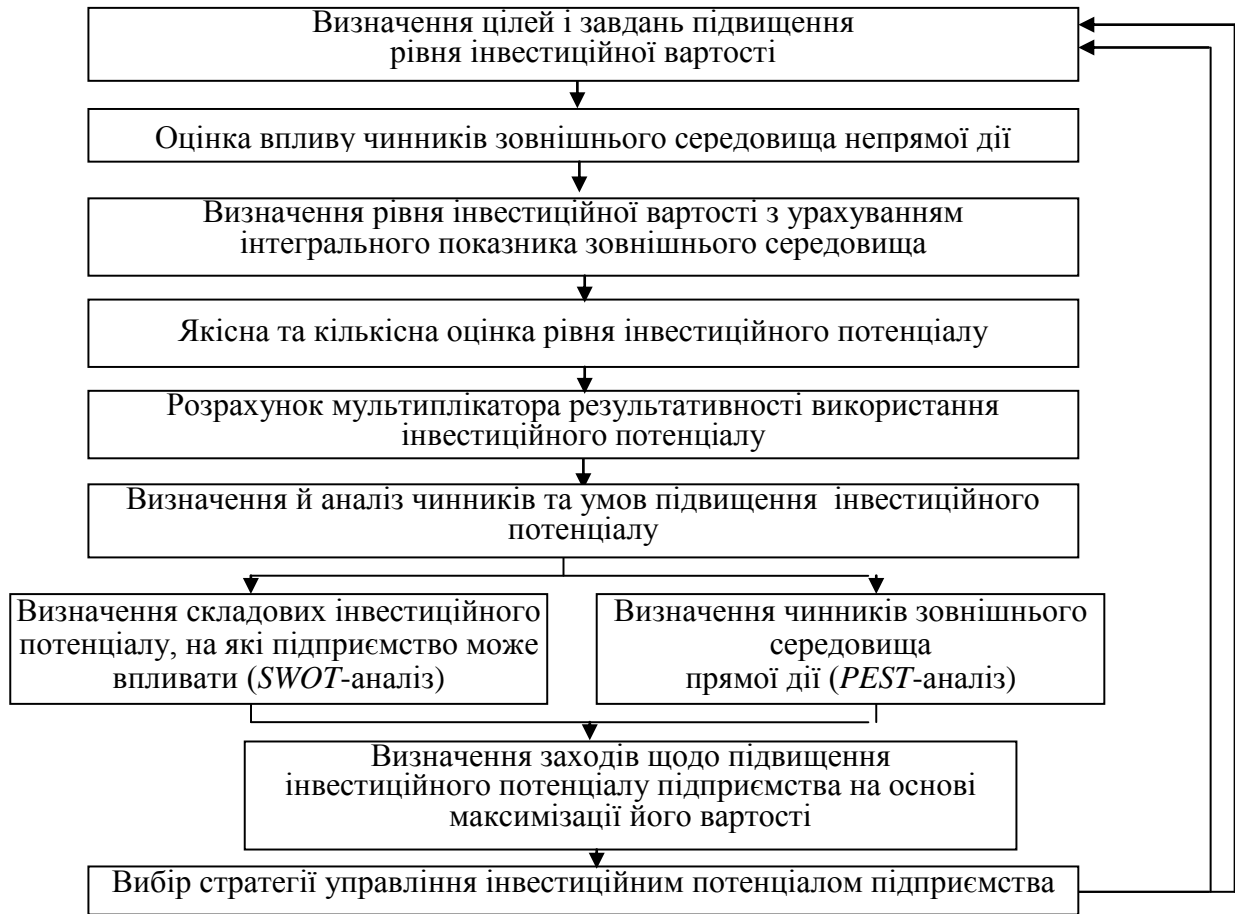

Рис. 3. Методичний підхід до вибору стратегії управління інвестиційним потенціалом підприємства

Аналіз стратегічних альтернатив і вибір стратегічних напрямів діяльності підприємства здійснюються на основі матриці, яка за j -м показником відображає рівень інвестиційного потенціалу підприємства, а за i -м – мультиплікатор результативності використання інвестиційного потенціалу (рис. 4).

Рівень інвестиційного потенціалу підприємства	Високий	0,66-1	Стратегія прискореного зростання інвестиційного потенціалу		
	Середній	0,33-0,66	Стратегія стабілізації та збільшення досягнутих позицій	Стратегія обмеженого зростання	
	Низький	0-0,33	Стратегія виживання	Стратегія прискореного зростання інвестиційного потенціалу	
			0-0,33	0,33-0,66	0,66-1
			Низька	Середня	Висока
			Мультиплікатор результативності використання інвестиційного потенціалу		

Рис. 4. Матриця вибору стратегії управління інвестиційним потенціалом підприємства

На основі наведеної матриці досліджуваному підприємству запропоновано впровадити стратегію, що передбачає стимулювання зусиль на розширення ринку збуту продукції за рахунок виходу на зовнішні ринки та додаткове збільшення обсягів продажів продукції шляхом її диверсифікації.

За результатами реалізації запропонованих науково-методичних підходів до управління інвестиційним потенціалом підприємства виконано оцінку рівня реалізації стратегії управління потенціалом на основі системи збалансованих показників. Значення інтегрального показника рівня реалізації стратегії управління інвестиційним потенціалом ПАТ «НКМЗ» становить 0,6715 (табл. 5), що вказує на відсутність загрози втрати інвестиційних ресурсів підприємства.

Таблиця 5

**Оцінка рівня реалізації стратегії ПАТ «НКМЗ»
на основі збалансованої системи показників**

Показники	Мінімальне значення	Максимальне значення	Фактичне значення	Нормоване значення	Ваговий коефіцієнт	Результати розрахунку
«Кадри»					0,30	0,3636
Рівень кваліфікації персоналу	6,73	7,23	7,01	0,44	0,25	0,1100
Продуктивність праці	245,23	250,36	236,53	2,69	0,35	0,9436
Коефіцієнт плинності кадрів	0,75	0,89	0,82	0,50	0,15	0,0750
Рентабельність персоналу	0,35	0,5	0,45	0,33	0,25	0,0833
«Фінанси»					0,30	0,1460
Рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком	0,30	0,35	0,34	0,20	0,20	0,0400
Рентабельність виробничих фондів	0,54	0,78	0,70	0,36	0,15	0,0553
Рівень рентабельності інвестицій	0,13	0,15	0,15	0,18	0,15	0,0273
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	0,62	0,75	0,72	0,24	0,25	0,0606
Маневреність власного капіталу	0,60	0,64	0,59	1,45	0,25	0,3640
«Внутрішні бізнес-процеси»					0,20	0,0620
Кількість нових продуктів і послуг, од.	3	6	5	0,33	0,30	0,1000
Дохід, отриманий від продажу нового продукту, тис. грн	195	200	199	0,20	0,30	0,0600
Рентабельність реалізованого товару	0,31	0,35	0,33	0,50	0,20	0,1000
Кількість процесів, відзначених як поліпшені, од.	91	95	94	0,25	0,20	0,0500
«Клієнти»					0,20	0,1000
Коефіцієнт збереження клієнтської бази	0,83	0,85	0,85	0,25	0,50	0,1250
Коефіцієнт розширення клієнтської бази	0,83	0,85	0,84	0,50	0,25	0,1250
Частка підприємства на ринку	0,71	0,72	0,71	1,00	0,25	0,2500
Інтегральний показник рівня реалізації інвестиційної стратегії підприємства						0,6715

Таким чином, запропоновані концептуальні положення вартісного підходу до управління інвестиційним потенціалом підприємства дозволяють обирати стратегію управління інвестиційним потенціалом, яка надає можливість підприємству досягти довгострокових стійких переваг на ринку, бути відносно незалежним від змін зовнішнього середовища та підтримувати інвестиційні можливості на достатньо високому рівні.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичні узагальнення та запропоновано нове вирішення актуального завдання розвитку теоретичних положень, розробки науково-методичних підходів і практичних рекомендацій щодо управління інвестиційним потенціалом підприємств на основі вартісного підходу. У результаті дослідження обґрунтовано такі висновки:

1. Інвестиційний потенціал підприємства являє собою можливість розвитку підприємства шляхом адаптації внутрішніх чинників виробництва до змін зовнішнього середовища на базі максимального ефективного використання наявних інвестиційних ресурсів та відображає здатність підприємства як соціально-економічної системи досягати не тільки результатів у її поточному стані, але і стратегічних цілей розвитку. Для підвищення обґрунтованості прийняття рішень щодо залучення та використання інвестиційних ресурсів систематизовано чинники впливу на інвестиційний потенціал підприємства за рівнем та масштабом впливу. Аргументовано, що зазначені чинники зовнішнього середовища впливають на інвестиційний потенціал через зміну інвестиційної вартості підприємства, під якою запропоновано розуміти об'єктивну величину вартості підприємства за умови врахування максимально можливої результативності використання інвестиційного потенціалу та впливу зовнішнього середовища функціонування підприємства.

2. Обґрунтовано необхідність формування стратегії управління інвестиційним потенціалом підприємства з урахуванням впливу зовнішнього середовища на інвестиційну вартість підприємства. В якості наукового базису розв'язання даної проблеми розроблено концептуальні положення вартісного підходу до управління інвестиційним потенціалом підприємства, що являють собою систему теоретико-методологічного, методичного й інструментального забезпечення процесу управління інвестиційним потенціалом і ґрунтуються на урахуванні взаємодії інвестиційної вартості та інвестиційного потенціалу і впливу зовнішніх чинників функціонування як передумов досягнення стратегічних цілей підприємства.

3. У результаті дослідження динаміки показників діяльності підприємств на прикладі підприємств машинобудівного комплексу України виявлено негативні тенденції використання інвестиційних можливостей, обумовлені впливом зовнішніх та внутрішніх чинників функціонування підприємств. Доведено, що формування і розвиток інвестиційного потенціалу підприємств за цих умов потребує розвитку аналітичної підтримки управління ним в частині урахування зазначених чинників. На основі систематизації підходів до аналізу інвестиційного потенціалу, які відрізняються цільовим і функціональним спрямуванням, системами показників,

алгоритмами розрахунку, інформаційним забезпеченням, розвинуто наукове обґрунтування підходу до визначення напрямів його аналізу. В його основу покладено вартісну позицію та застосування інтегрального показника, який дозволяє визначити рівень результативності використання інвестиційних можливостей підприємств на основі згортки локальних показників.

4. З метою мінімізації негативного впливу зовнішнього середовища на результативність використання інвестиційного потенціалу підприємства розвинуто інструментарій оцінки інвестиційної вартості підприємства шляхом включенням у розрахунок відповідного показника коефіцієнта інтегральної оцінки впливу зовнішнього середовища. Даний підхід дозволяє врахувати у формуванні і реалізації інвестиційного потенціалу одночасно грошовий потік, який генерує підприємство шляхом використання цілісного майнового комплексу, дисконт (ринкову премію інвестора) та вплив зовнішнього середовища, зокрема, чинників політико-інституціонального, економічного та науково-технічного характеру.

5. В рамках методичних положення щодо оцінки інвестиційної вартості підприємства з урахуванням впливу чинників макросередовища на інвестиційні можливості підприємства з використанням методів кваліметричного прогнозування проведено оцінку впливу політико-інституціональних, економічних; науково-технічних і отримано значення коефіцієнта інтегральної оцінки впливу зовнішнього середовища на інвестиційну вартість підприємств, яке свідчить про незадовільний вплив чинників макросередовища на їхній інвестиційний потенціал.

6. Для забезпечення можливості оцінки якості інвестиційної діяльності і створення методичного підґрунтя для прийняття відповідних управлінських рішень в роботі удосконалено методичний підхід до управління результативністю використання інвестиційного потенціалу, зокрема конкретизовано етапи управління інвестиційним потенціалом підприємства і запропоновано використання матриці вибору стратегій управління інвестиційним потенціалом в координатах «рівень інвестиційного потенціал – мультиплікатор результативності використання інвестиційного потенціалу».

7. В рамках запропонованого методичного підходу до вибору стратегії управління інвестиційним потенціалом застосування положень управління результативністю в комплексі з уточненням змісту стратегій управління інвестиційним потенціалом та використанням системи збалансованих показників оцінки реалізації вибраної стратегії дозволило надати обґрунтовані практичні рекомендації щодо стратегічних дій з управління інвестиційним потенціалом підприємства на основі вартісного підходу та оцінити результативність їх впровадження.

8. Використання вартісного підходу в управлінні інвестиційним потенціалом підприємства дозволило вирішити комплексну проблему: забезпечити формалізацію оцінки впливу чинників зовнішнього середовища підприємства на його можливість здійснювати інвестиційні вкладення через важіль інвестиційної вартості підприємства і створити механізм управління інвестиційним потенціалом, в основу якого покладено інструменти вимірювання та методи управління інвестиційним потенціалом підприємства, які мають урахувувати не тільки ступінь його використання, але і результативність.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Публікації в наукових фахових виданнях

1. Токарева В. І. Моніторинг впливу зовнішнього середовища на інвестиційну діяльність підприємства / В. І. Токарева, О. Г. Назарова // Вісник Донбаської держ. машинобудівної академії : зб. наук. праць. – 2015. – № 2 (35). – С. 199–203 (0,46 ум.-друк. арк.). *Особистий внесок : визначено чинники, що впливають на інвестиційну вартість підприємства (0,30 ум.-друк. арк.).*

2. Назарова О. Г. Аналіз підходів та методів оцінки вартості підприємства при оцінці його інвестиційного потенціалу / О. Г. Назарова // Інституціональний вектор економічного розвитку / Institutional vector of economic development : зб. наук. праць МІДМУ «КПУ». – Мелітополь : МІДМУ «КПУ», 2014. – Вип. 7(2). – С. 128–143 (0,93 ум.-друк. арк.).

3. Островська О. Г. Необхідність антикризового управління соціально-економічною системою підприємств України / О. Г. Островська // Управління розвитком фінансово-економічної системи регіону в умовах світових інтеграційних процесів : зб. наук. пр. Донецького держ. ун-ту управління. – Донецьк : ДонДУУ, 2014. – Т. XIV. – С. 294–305. – (Серія «Економіка», вип. 288) (0,46 ум.-друк. арк.).

4. Островська О. Г. Методичний підхід до оцінки ефективності реалізації інвестиційної стратегії підприємства / О. Г. Островська // Молодий вчений : науковий журнал¹. – Херсон : ТОВ Видавничий дім «Гельветика», 2014. – Вип. 12 (15). – С. 45–49 (0,59 ум.-друк. арк.).

5. Островська О. Г. Аналіз інвестиційного потенціалу підприємств машинобудівної галузі України [Електронний ресурс] / О. Г. Островська // Ефективна економіка : електронне наукове фахове видання. – Київ : ТОВ «ДКС Центр», 2013. – № 8. – Режим доступу до журналу : <http://www.economy.nayka.com.ua> (0,43 ум.-друк. арк.).

6. Островська О. Г. Структура та складові інвестиційного потенціалу підприємства / О. Г. Островська // Розвиток економічних методів управління національною економікою та економікою підприємства : зб. наук. пр. Донецького держ. ун-ту управління. – Донецьк : ДонДУУ, 2012. – Т. XIII. – С. 198–210. – (Серія «Економіка», вип. 246) (0,87 ум.-друк. арк.).

Матеріали наукових конференцій

7. Назарова О. Г. Забезпечення стійкого інвестиційного розвитку підприємства за допомогою моніторингу зовнішнього середовища / О. Г. Назарова // Інвестиційно-інноваційні засади розвитку національної економіки в ринкових умовах : тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (24–25 квіт. 2015 р., м. Ужгород-Мукачеве). – Ужгород : МДУ, Карпатська вежа, 2015. – С. 70–72 (0,12 ум.-друк. арк.).

8. Назарова О. Г. Антикризова система управління підприємствами регіону як основа сталого розвитку держави / О. Г. Назарова // Регіональний розвиток – основа

¹Включений в базу даних Російського індексу наукового цитування (РІНЦ), входить до міжнародних наукометричних баз: ScholarGoogle, OAJI, CiteFactor, Research Bible, Index Copernicus.

становлення української держави : матер. III Міжнар. наук.-практ. конф. : секц. 4 «Управління розвитком фінансово-економічної системи регіону в умовах світових інтеграційних процесів», (3–4 квіт. 2014 р., м. Донецьк). – Донецьк : ДонДУУ, 2014. – С. 105–107 (0,15 ум.-друк. арк.).

9. Островська О. Г. Методи оцінки вартості підприємства / О. Г. Островська // Регіональний розвиток – основа розбудови української держави : матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. (9–10 квіт. 2013 р., м. Донецьк). – Донецьк : ДонДУУ, 2013. – С. 129–131 (0,12 ум.-друк. арк.).

10. Островська О. Г. Сучасний стан основних засобів машинобудівної галузі та аналіз інвестицій в основний капітал підприємства / О. Г. Островська // Розвиток міжнародних відносин та зовнішньоекономічної діяльності підприємств за сучасних умов : матер. V Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. молодих вчених і студентів (26 жовт.–26 лист. 2012 р., м. Донецьк). – Донецьк : ДонДУУ, 2012. – С. 67–71 (0,32 ум.-друк. арк.).

АНОТАЦІЯ

Назарова О. Г. Вартісний підхід до управління інвестиційним потенціалом підприємства. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Донбаська державна машинобудівна академія Міністерства освіти і науки України, Краматорськ, 2015.

У роботі вирішено актуальне завдання розробки науково-методичних положень та практичних рекомендацій щодо управління інвестиційним потенціалом підприємства з позиції вартісного підходу. Запропоновані концептуальні положення управління інвестиційним потенціалом підприємства ґрунтуються на необхідності забезпечення взаємозв'язку інвестиційної вартості та інвестиційного потенціалу, що сприяє досягненню стратегічних орієнтирів розвитку підприємств.

Уточнено сутність понять «інвестиційний потенціал» та «інвестиційна вартість». Визначено основні складові управління інвестиційним потенціалом із позиції вартісного підходу: методичні положення оцінки впливу зовнішнього середовища на інвестиційну вартість підприємства; методичний підхід до оцінки інвестиційного потенціалу підприємства; механізм вибору стратегії управління інвестиційним потенціалом підприємства; інструментарій визначення інвестиційної вартості підприємства, який ураховує вплив зовнішнього середовища та дозволяє мінімізувати його негативні наслідки при виборі стратегії управління інвестиційним потенціалом підприємства.

Ключові слова: *інвестиційний потенціал, інвестиційна вартість, зовнішнє середовище, стратегія управління інвестиційним потенціалом, вартісний підхід.*

АННОТАЦИЯ

Назарова Е. Г. Стоимостной подход к управлению инвестиционным потенциалом предприятия. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). – Донбасская государственная машиностроительная академия Министерства образования и науки Украины, Краматорск, 2015.

В работе решена актуальная задача разработки научно-методических положений и практических рекомендаций управления инвестиционным потенциалом машиностроительного предприятия с позиции стоимостного подхода.

В рамках исследования предложено под инвестиционным потенциалом предприятия понимать возможность его развития за счет адаптации составляющих потенциала к изменениям макросреды на основе эффективного использования имеющихся инвестиционных ресурсов, что отражает способность предприятия достигать желаемых результатов в текущем и долгосрочном периоде. Систематизированы факторы, влияющие на инвестиционный потенциал предприятий, по уровню и масштабу воздействия, что позволяет повысить обоснованность принятия решений по привлечению и использованию инвестиционных ресурсов.

Обосновано влияние факторов макросреды на инвестиционный потенциал в связи с изменением уровня инвестиционной стоимости предприятия, что позволяет обосновать определение инвестиционной стоимости как объективной величины стоимости предприятия, исходя из максимально возможного использования его инвестиционного потенциала с учетом влияния макросреды.

Разработаны концептуальные положения стоимостного подхода к управлению инвестиционным потенциалом предприятия, которые представляют собой систему теоретико-методологического, методического и инструментального обеспечения процесса управления инвестиционным потенциалом, основанную на взаимодействии инвестиционной стоимости и инвестиционного потенциала, что создает предпосылки достижения стратегических целей предприятия.

Основные положения концепции: предприятие рассматривается как открытая система, взаимодействующая с внешней средой; формирование механизма управления инвестиционным потенциалом предприятия с позиции стоимостного подхода основано на взаимодействии инвестиционного потенциала и инвестиционной стоимости предприятия; формирование стратегии управления инвестиционным потенциалом предприятия осуществляется на основе учета влияния факторов макросреды; управление инвестиционным потенциалом предприятия направлено на увеличение инвестиционной стоимости предприятия; инвестиционный потенциал предприятия определяется воздействием макросреды предприятия; инвестиционная стоимость предприятия определяется его рыночной стоимостью для учредителей и инвесторов. Обоснован механизм формирования стратегии управления инвестиционным потенциалом предприятия на основе учета влияния элементов внешней и внутренней среды.

По результатам исследования состояния и тенденций развития инвестиционного потенциала предприятий машиностроительного комплекса Украины выявлена негативная динамика использования инвестиционных возможностей субъектами хозяйствования. Это негативно влияет на процесс

модернизации и технического переоснащения предприятия, вызывает рост зависимости от импорта машин, оборудования и запчастей. Решение данных проблем позволит активизировать инвестиционные процессы в машиностроительной отрасли Украины.

Анализ существующих методик оценки инвестиционного потенциала предприятия, которые отличаются целевым и функциональным назначением, системами показателей, алгоритмами расчета и информационным обеспечением, показал целесообразность оценки инвестиционного потенциала с позиций стоимостного подхода и необходимость совершенствования методического подхода на основе определения интегрального показателя инвестиционного потенциала предприятия.

Обоснована целесообразность совершенствования методики оценки инвестиционной стоимости предприятия на базе интегрального показателя, характеризующего тенденции изменения макроэкономической среды.

Предложен механизм учета влияния макросреды на инвестиционную стоимость предприятия, предусматривающий проведение *PEST*-анализа и квалитетического прогнозирования влияния политико-институциональных, экономических и научно-технических факторов. Использование данной методики позволяет предприятиям своевременно реагировать на изменения внешней среды и создает условия для минимизации ее негативного воздействия при выборе инвестиционной стратегии предприятия.

Разработанная методика управления инвестиционным потенциалом предприятия основывается на учете результативности использования потенциала и позволяет систематизировать влияния различных факторов на уровень потенциала на основе качественной и количественной оценки. Индикатором результативности использования инвестиционного потенциала является мультипликатор – отношение инвестиционной стоимости предприятия, рассчитываемый на основе прибыльного подхода, к его балансовой стоимости.

Усовершенствован механизм выбора стратегии управления инвестиционным потенциалом предприятия, в основе которого лежит матрица сравнений интегрированных оценок уровня инвестиционного потенциала и мультипликатора результативности использования инвестиционного потенциала. Данный подход позволяет выбрать стратегию, соответствующую уровню инвестиционного потенциала исследуемого предприятия.

Ключевые слова: *инвестиционный потенциал, инвестиционная стоимость, внешняя среда, стратегия управления инвестиционным потенциалом, стоимостной подход.*

SUMMARY

Nazarova O. H. Cost approach to management of the investment potential of an enterprise. – As the manuscript.

The thesis for obtaining a degree of Candidate of Economics in the specialty 08.00.04 – Business economy and management (by industry groups). – Donbas State Engineering Academy of Ministry of Education and Science of Ukraine, Kramatorsk, 2015.

The actual task of development of scientific and methodical provisions and practical recommendations on management of the investment potential of machine-building enterprise on the basis of cost approach is solved in the work. Conceptual provisions of management of investment potential which are based on the idea of ensuring interrelation of investment cost and investment potential that favors to achievement of strategic reference points of development of the enterprises are offered.

Meaning the concepts of «investment potential» and «investment value» is specified. The basic components of the management of the investment potential in terms of cost approach are defined as follows: methodical provisions for evaluating the impact of the environment on the investment cost of the machine-building enterprises; methodical approach to assessing the investment potential of the company; mechanism of selection the investment potential management strategies of the company; methodical approach to assessment the investment potential of the company, tools for evaluation the investment value of the company which takes into account the impact of the environment and directed to minimization its negative impact during a choosing the strategy of management the investment potential of machine building company.

Keywords: *investment potential, investment value, an environment, strategy of investment potential management, cost approach.*

Підписано до друку 14.10.2015. Формат 60x84/16. Ум. ум.-друк. арк. 0,9.
Обл.-вид. 0,9. Друк лазерний. Зам. № 397. Накл. 100 пр.

Видавець і виготівник
Донбаська державна машинобудівна академія
84313, м. Краматорськ, вул. Шкадінова, 72.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК №1633 від 24.12.2003

